Ympäristövaliokunta; U 56/2018 vp valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksista Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksiksi – kestävä rahoitus

Kestävän kasvun rahoituksen toimenpideohjelma: sijoitusten kestävyysluokitusjärjestelmä ja muut lainsäädäntöehdotukset

Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi kestävää sijoittamista helpottavasta kehyksestä (KOM(2018) 353 lopullinen)

Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi kestäviin sijoituksiin ja kestävyysriskeihin liittyvien tietojen antamisesta ja direktiivin (EU) 2016/2341 muuttamisesta (KOM(2018) 354 lopullinen)

Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetuksen (EU) 2016/1011 muuttamisesta vähähiilisyyttä ja positiivisen hiilivaikutuksen vertailuarvojen osalta (KOM(2018) 355 lopullinen)

Luonnokset rahoitusvälineiden markkinat -direktiivin (2014/65/EU) ja vakuutusten tarjoamisesta annetun direktiivin ((EU) 2016/97) nojalla annettujen komission delegoitujen säädösten muuttamisesta ((EU) 2017/565 ja (EU) 2017/2359).

1 Elinkeinoelämä on sitoutunut ilmastotavoitteisiin

EK kannattaa komission lainsäädäntöehdotusten tavoitteita tukea kestävän kehityksen ja kasvun rahoitusta. EK on sitoutunut Suomen ja EU:n tavoin Pariisin ilmastosopimukseen. Komission ehdottamat toimet ovat EK:n näkemyksen mukaan osa tämän hankkeen tavoitteiden saavuttamiseen tähtääviä toimenpiteitä.

Pariisin ilmastosopimus on ratifioitu, mutta seuraavaksi on panostettava sen toimeenpanoon. Ilmaston, EU:n ja eurooppalaisten yritysten kannalta keskeistä on, että vähintään kaikki G20-maat ovat sitoutuneet Pariisin ilmastosopimuksen kunnianhimoiseen toteutukseen EU:n tapaan. Sopimuksen toimeenpano toisi moninkertaisen hyödyn: päästöt vähenisivät maailmanlaajuisesti, yritysten kilpailukenttä tasapuolistuisi ja ilmastoystävällisille ratkaisuille syntyisi valtaisat globaalit markkinat.

<u>EU:n ja Suomen ilmastopolitiikan lopputuloksena tulee olla päästöjen aito vähentäminen – ei se, että ne vain siirtyvät EU:n ulkopuolelle. Se ei palvele ilmastoa, mutta vähentäisi työpaikkoja Euroopassa.</u>

On muistettava, että EU on valinnut **päästökauppajärjestelmän** keskeiseksi keinoksi, jolla se ohjaa ja toteuttaa ilmastotavoitteitaan. Päästökauppa on markkinaehtoinen keino, jolla kasvihuonekaasupäästöille määritellään ”hintalappu”. Ehdottoman tärkeää olisi, että myös muilla keskeisillä talousalueilla päästöille tulee mahdollisimman pian hinta. Viime aikoina on nähty, että EU:n päästökauppajärjestelmässä päästöoikeuden hinta on noussut merkittävästi,[1] jolloin on odotettavissa, että järjestelmän ohjausvaikutus päästöjen vähentämisessä tehostuu.

2 Kestävät rahoitusmarkkinat valtavirtaistuvat

Kestävyys-, vastuullisuus- (ESG) ja ympäristönäkökulmat ovat voimakkaasti arkipäiväistyneet rahoitusmarkkinoilla Suomessa ja muualla EU:ssa ja länsimaissa. Tätä myönteistä ja markkinaehtoista kehitystä ei tulisi vaarantaa puutteellisesti arvioiduilla lainsäädäntöesityksillä, vaan esitysten tulisi kaikin tavoin tukea jo tapahtunutta markkinakehitystä ilman riskiä siitä, että sijoituksia ryhdytään kestävyysluokitusjärjestelmän tai muun uuden instrumentin keinoin tosiasiallisesti ohjaamaan tiettyihin kohteisiin poliittisin perustein, jolloin vaarannettaisiin markkinaehtoisuuden mukanaan tuoma ohjausvaikutus.

Institutionaaliset sijoittajat ovat vastuullisen sijoittamisen yleistymisen voimakkaimpia ajureita. Finanssi- ja rahoitusala Suomessa ja Euroopassa on pitkälti sitoutunut komission hankkeeseen. Hiilisijoitukset vähenevät Euroopassa kiihtyvällä vauhdilla. Esimerkiksi jo lähes puolet jälleenvakuutusmarkkinoilla toimivista yrityksistä on päättänyt vähentää hiiliriippuvaisia sijoituksiaan, sillä ne arvioivat nämä arvonsa kadottavaksi varallisuuseräksi (*stranded assets*). Kysymys on merkittävästä muutoksesta ja huomattavien pääomavirtojen allokoimisesta uudelleen. On erityisen huomionarvoista, että tämä kehitys on käynnissä kaiken aikaa ja pitkälti markkinaehtoisuuden sanelemana mekanismina.

Kuitenkaan ”ruskean” sijoituskohteen kategorinen poissulkeminen ei välttämättä ole ilmastollisesti ja kestävyystavoitteiden näkökulmasta vaikuttavin ratkaisu. Poissulkeminen on toki yksinkertainen vaihtoehto, mutta silloin ongelma kuitenkin jätetään jonkun toisen ratkaistavaksi, koska myös näillä yhtiöillä on omistaja. Voi olla vastuullisempaa sijoittaa ja sen jälkeen olla aktiivinen sijoittaja, joka vaikuttaa yhtiön johdon tekemiin ratkaisuihin.

[1] Carbon credits, introduced by the EU to curb pollution by companies in the trading bloc, have soared almost **fourfold in the past year to above €20 per tonne of CO2**, following legislative changes designed to get the scheme working. The key change was EU legislation to introduce the so-called Market Stability Reserve (MSR) mechanism for carbon allowances from next year, essentially overhauling a system that was first launched last decade to encourage a gradual switching to cleaner fuels.

On selvää, että vastuullisuus on menestyvien yhtiöiden liiketoiminnan fokuksessa. Vastuullisuuteen panostavien yhtiöiden pääomakustannukset ovat matalammat. Tämä tarkoittaa sitä, että yhtiöt, jotka ottavat vastuullisuuden tosissaan voivat lainata markkinoilta rahaa edullisemmin ehdoin kuin yhtiöt, joiden vastuullisuusriski on korkeampi. Rahoituksen saamiseen vaikuttaa myös yrityksen pääsy kansainvälisiin suuriin osakeindekseihin, joita perustetaan yhä enemmän vastuullisuuden lähtökohdista. Indeksiin pääseminen on yrityksen etu, sillä se helpottaa rahoituksen saamista ja alentaa siihen liittyviä kustannuksia.

Aito vastuullisuus on sidoksissa yhtiön liiketoimintastrategiaan ja näin ollen vastuullisesti toimiminen koituu viimekädessä myös yhtiön osakkeenomistajien hyödyksi. Kestämätön kasvumalli saattaa vaikuttaa kykyyn luoda omistaja-arvoa ja kassavirtaa ja siten lisää yrityksen toimintaan kohdistuvia riskejä.

Kansainvälisillä rahoitusmarkkinoilla on nähtävissä useita erinomaisia esimerkkejä markkinaehtoisesta kestävästä tai vastuullisesta sijoittamisesta:

1) Sijoittajat, jotka tällä hetkellä hallinnoivat maailmalla yli 2 600 miljardin sijoitusvarallisuutta, ovat sitoutuneet vetämään sijoituksensa pois yhtiöistä, joiden liiketoiminta perustuu fossiilisiin energialähteisiin. Vuonna 2014 vastaava yhteenlaskettu sijoitusvarallisuus oli 50 miljardia. Milleniaalisijoittajat vauhdittavat kehitystä.[2]

2) Vihreiden joukkovelkakirjalainojen (*green bonds*) markkina on kasvanut merkittävästi viimeisten vuosien aikana. Liikkeelle laskettujen vihreiden bondien määrittämän markkinan koko on kasvanut noin 10 miljardista (2013) noin 100 miljardiin (2017). Arvio vuodelle 2018 on 130 miljardia dollaria. Merkittävä osa volyymista tulee Euroopasta.

3 Komission sääntelyehdotuksiin sisältyy riskejä ja heikkouksia

On muistettava, että myös vihreäksi luokiteltaviin investointeihin liittyy tavallisia rahoitusriskejä, joita ei voida jättää huomiotta vaarantamatta samalla rahoitusjärjestelmän vakautta.[3] Kestävää kehitystä edistävän kansainvälisen rahoitusjärjestelmän rakentaminen vaatii paljon pitkäjänteistä työtä.

---

[2] Milleniaalien hallinnassa oleva sijoitusvarallisuus nousee maailmalla seuraavien vuosikymmenten aikana jopa 30–40 tuhanteen miljardiin dollariin. Milleniaalit sijoittavat kaksinkertaista vauhtia vastuullisiin sijoituskohteisiin muihin ikäluokkiin verrattuna.

[3] Osana kestävän kasvun rahoituksen toimenpidesuunnitelmaa EU:n komissio on esittänyt, että rahoitusjärjestelmän vakauden tavoittelun rinnalle pitäisi tarjota kannustimia, joilla edistetään vihreää rahoitusta. Tämä tarkoittaisi esimerkiksi sitä, että pankkien pääomavaatimuksissa vihreisiin investointeihin sovellettaisiin pienempiä riskipainoja kuin ympäristölle haitallisiin toimintoihin.

4 EK kannattaa pääpiirteissään valtioneuvoston kantaa

On totta, että markkinoiden yhtenä puutteellisuutena on ollut yhteisten käsitteiden ja määrittelyiden puuttuminen ja tältä osin markkinoilla on jonkinlainen tarve standardien ja luokittelujen luomiselle, mikä on kestävää ja vihreää.

EK painottaa kuitenkin, että kansainvälisillä rahoitusmarkkinoilla on jo kehitetty ja kehitetään edelleen markkinakäytäntöä yhdenmukaistavaa itsesääntelyä ja muuta tapakoodistoa, joka on jo johtanut lupaaviin ja yhä paraneviin tuloksiin. Tulisi paremmin varmistua siitä, että EU:n lainsäädäntöehdotukset eivät tyrehdytä markkinaehtoista kehitystä, vaan niiden tulisi tukea sitä.

Lisäksi tulisi varmistua siitä, miten esitysten toteuttamisessa aiotaan ehkäistä se, että luotava kestävyysluokitusjärjestelmä saattaa vähentää sijoittajien omaehtoista perehtymistä sijoituskohteeseen, mikä sisältää merkittäviä riskejä markkinaehtoisuuden toteutumiselle käytännössä.

EK on erittäin huolissaan komission esityksiin liittyvästä poikkeuksellisen merkittävästä ja laajamittaisesta lainsäädäntövallan delegoinnista. On totta, että teknologisen kehityksen tai tutkimustiedon muuttumisen takia kestävyysluokitusjärjestelmää tulisi voida muuttaa suhteellisen nopeasti, jolloin on selvää, ettei järjestelmän tarkempi määrittely voi tapahtua EU-asetuksen tasolla, jossa lainsäädäntömuutos saattaa kestää vuosia.

Tämän johdosta esityksessä ehdotetaan tarkemman lainsäädännön antamista komission delegoiduilla säädöksillä. Tällä hetkellä näiden delegoitujen säädösten ja täten luokitusjärjestelmän tarkemmista yksityiskohdista ei ole asetusehdotusta tarkempaa tietoa. Näin ollen EK katsoo, että EU-lainvalmistelun tulisi olla korostetun avointa ja sidosryhmiä laajapohjaisesti osallistavaa.

Puhtaasti poliittisten päätösten, kuten eri energialähteiden kestävyysluokittelun, valmistelua ja lopullista päätösvaltaa ei voida jättää vain teknisen asiantuntijatyöryhmän tai komission delegoitujen (alemmanasteisten) säädösten varaan. Kyseessä on niin merkittävästä hankkeesta, ettei sitä voida toteuttaa paremman sääntelyn perusperiaatteita uhraten. Komission ja teknisen asiantuntijatyöryhmän tarkoituksena tulee olla nimenomaan tieteeseen perustuvan luokittelujärjestelmän luominen. Laajakantoisten poliittisten päätösten lopullista ratkaisemista ja päätösvaltaa ei voida jättää kuitenkin teknisissä sääntelystandardeissa tai delegoiduissa säännöksissä tai asiantuntijatyöryhmissä ratkaistaviksi.

Viime kädessä kysymys on siitä, pystyykö EU vastaamaan Pariisin ilmastosopimuksen haasteisiin kestävällä tavalla – siten, että rahoitusjärjestelmän vakautta ei vaaranneta ja ilmastotavoitteet saavutetaan.

Rahoitusmarkkinoiden valjastaminen EU:n esittämällä tavalla nykyistä voimakkaammin ilmastotavoitteiden toteuttamiseen tulee tehdä reaalitalouden kytkökset huomioiden. Tämä edellyttää lainsäätäjän vahvempaa ja avoimempaa yhteistyötä eurooppalaisen elinkeinoelämän kanssa. Elinkeinoelämä on Suomessa ja EU:ssa laajasti sitoutunut edistämään komission hanketta ja sen tavoitteita.